

A bírálóbizottság értékelése

A bírálók és a bizottság szerint Sipos Balázs akadémiai doktori disszertációja korábban nem ismert gazdagságú képet fest a két világháború közötti évtizedekben Magyarországon láthatóvá vált Amerikáról, így jelentős mértékben hozzájárul a magyarországi USA-kép történeti alakulásáról szerzett ismereteinkhez – voltaképpen egy „fehér folt” eltűnéséről beszélhetünk. A bírálók véleményével összhangban a bizottság kiemeli, hogy az értekezés fogalmilag rendkívül pontos, hermeneutikailag érzékeny, empirikusan pedig megalapozott és kiterjedt.

Az értekezés erénye, hogy bemutatja, az USA-kép és az antiamerikanizmus is jelentős mértékben nyugat-európai kulturális transzferként érkezett Magyarországra, feltárja, hogy az 1930-as években miként polarizálódtak az Egyesült Államokról alkotott vélemények, beazonosítja az Amerika-ábrázolás legfontosabb toposzait, és rámutat arra, hogy azt, amit az első világháború előtt kozmopolitizmusként írtak le, utána amerikanizációként jellemeztek.

A szerző emellett rávilágít arra is, hogy a különféle médiumok Amerika-ábrázolása összefüggött az antiszemitizmussal vagy annak hiányával, továbbá rögzíti, hogy a tömegkultúra átalakította a viselkedési normákat meghatározó társadalmi teret, s emiatt elterjedt a „konzervatív normákat követő emancipáció”. További erénye, hogy kiemeli, a kulturális transzferfolyamatok során a befogadó oldal sohasem pusztán másol, hanem mindig hibridizál. A szerző cáfolja azt a nézetet, hogy a modern polgári társadalom és a történeti nemzeti középosztály kultúrafogyasztása élesen elkülönült volna. Fontos megállapítása az is, hogy az amerikai tömegkultúra alkotásai jelentős mértékben elősegítették a kulturális elkülönülés/rétegződés erodálását (vagyis a magas-, a közepes és a populáris kultúra közötti válaszfalak erodálását), más szóval az amerikai mozifilmek, a jazz és a rádió demokratizálták a médiafogyasztást. A disszertáció fontos része az amerikanizáció és a női szerepek változása közötti viszonyról foglalkozó korabeli diskurzusok vizsgálata is, amelyből kiderül, hogy az Amerika-ellenesség fő forrása nem más, mint a jogkiterjesztés ellenzése, a különböző társadalmi csoportok emancipációjának elutasítása.

A bizottság a fentiek mellett kiemeli a disszertáció átfogó jellegét, a szerző egzakt fogalomhasználatát, valamint azt, hogy imponáló méretű nemzetközi szakirodalmat tekint át és szintetizál. A bizottság a dolgozat erősségei között kiemeli számos új megállapításhoz vezető nőtörténeti dimenzióját és a vidéki jazzrepció alapos bemutatását is. A bírálóbizottság szerint a disszertáció érdeme, hogy a második világháború utáni kulturális változásokat a szokásos interpretációktól eltérő hangsúllyal mutatja be, kiemelve az amerikanizáció szerepét a populáris kultúra két világháború közötti magyarországi változásaiban.